

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-IV Supplementary Examination: March/April-2023

**Economics (Optional) Paper-II
COO2: Co-operatives In India**

**Day and Date: Saturday, 08/07/2023
Time: 3.00 PM To 5.00 PM**

Total Marks: 60

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 Co-operative Societies is organization of -----.
a) Merchant b) Moneylender c) Farmers d) Intermediaries
- 2 Following is the need of Co-operative Marketing Societies.
a) Storage convenience b) Increase in bargaining power c) Stop cheating farmers
d) All of these
- 3 Cooperative Marketing Institution prevent exploitation of -----
a) Industrialists b) Farmers c) Merchants d) Government
- 4 Headquarter of NAFED is at.....
a) Bangalore b) Pune c) Mumbai d) Delhi
- 5 Agri goods are getting ----- price after their standardization.
a) Low b) Extra c) Very less d) Average
- 6 Anand pattern "Operation flood" was started in India after
a) 1982 b) 1970 c) 1960 d) 1991
- 7 Co-operative processing Societies are getting in trouble by the up-downs in -----.
a) Food grains b) Selling c) Prices d) Demand
- 8 By the establishment of ----- India's Dairy Cooperatives was started in real manner.
a) Gokul Dairy b) Anand Dairy c) Warana Dairy d) Mahananda Dairy
- 9 Committee was appointed regarding sickness of sugar industry in 1983
a) Gulabrao Patil b) Ratnakar Mahajan c) Raja cheliya d) Vijay Kelkar
- 10 By an economic improvement of women's number of ----- groups are increased in rural area.
a) Production b) Sale c) Money Lender d) Saving
- 11 NABARD was known as..... for rural credit supply.
a) Apex Bank b) Mediator c) Regulator d) Service provider
- 12 There are ----- members in National Co-operative Development Corporation.
a) 31 b) 41 c) 51 d) 61

- 13 In 1989 Indian National Co-operative Union was started -----
- a) National Co-operative Credit Bank b) National Co-operative Marketing Bank
c) National Co-operative Information Bank d) National Co-operative Processing Bank
- 14 was the first Chairman of National Cooperative Union of India.
- a) Shri. Kurien b) Shri. Vajpayee c) Shri. Sharad Pawar d) Shri. Shamaldas
- 15 ----- have right to merge of co-operative society.
- a) Co-operative Commissioner b) Co-operative Registrar c) Co-operative Minister
d) Institution President

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Primary Co-operative Marketing Societies
- 2 District Co-operative Marketing Union
- 3 Progress of Sugar Co-operatives
- 4 Provisions of 97th Constitutional Amendment

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Describe the Importance of Co-operative Marketing
- 2 Describe the Role of Co-operative Processing Societies in Rural Development
- 3 Explain the role of National Co-operative Union of India
- 4 Write a detail note on role of National Bank for Agriculture and Rural Development (NABARD) in Agricultural development.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Explain the role of NAFED.
- 2 Explain the problems of Milk Co-operative Societies and their remedies

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 सहकारी खरेदी-विक्री संस्था हे ----- चे संघटन आहे.
अ) व्यापारी ब) सावकार क) शेतकरी ड) मध्यस्थांची
- 2 खालीलपैकी ----- सहकारी खरेदी-विक्री संस्थांची आवश्यकता आहे.
अ) साठवणुकीच्या सोई ब) सौदाशक्तीच्या क्षमतेत वाढ
क) शेतकऱ्यांची फसवणूक थांबवणे ड) वरील सर्व
- 3 सहकारी विपणन संस्था ----- पिळवणूक थांबवितात.
अ) उद्योगपतींची ब) शेतकऱ्यांची क) व्यापाऱ्यांची ड) शासनाची
- 4 नाफेडचे मुख्यालय येथे आहे.
अ) बेंगलोर ब) पुणे क) मुंबई ड) दिल्ली

- 5 शेतमालाचे प्रमाणीकरण केल्यास किंमत मिळत.
 अ) कमी ब) जास्त क) खूपच अल्प ड) सर्वसाधारण
- 6 भारतात नंतर आनंद पॅटर्न "दुध महापूर योजना" सुरू आली.
 अ) १९८२ ब) १९७० क) १९६० ड) १९९१
- 7चढ-उतारामुळे सहकारी प्रक्रीया संस्था अडचणीत येतात.
 अ) अन्नधान्यातील ब) विक्रीतील क) किंमतीतील ड) मागणीतील
- 8 च्या स्थापनेने भारताच्या दुग्ध सहकारी व्यवसायाला खऱ्या अर्थाने सुरुवात झाली.
 अ) गोकुळ डेअरी ब) आनंद डेअरी क) वारणा डेअरी ड) महानंदा डेअरी
- 9 साखर उद्योगाच्या आजारपणा संदर्भात १९८३ साली समिती नेमण्यात आली.
 अ) गुलाबराव पाटील ब) रत्नाकर महाजन क) राजा चेलिया ड) विजय केळकर
- 10 महिलांच्या आर्थिक सबलीकरणामुळे ग्रामीण भागात ----- गटांची संख्या वाढत आहे.
 अ) उत्पादन ब) विक्री क) सावकार ड) बचत
- 11 नाबार्ड ग्रामीण पतपुरवठ्यासाठी म्हणून ओळखली जाते.
 अ) शिखर बँक ब) दुवा क) नियामक ड) सेवा देणारी
- 12 राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळात सभासद असतात.
 अ) ३१ ब) ४१ क) ५१ ड) ६१
- 13 भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाने १९८९ मध्ये ----- सुरु केली.
 अ) राष्ट्रीय सहकारी पतपुरवठा बँक ब) राष्ट्रीय सहकारी विपणन बँक
 क) राष्ट्रीय सहकारी माहिती बँक ड) राष्ट्रीय सहकारी प्रक्रीया बँक
- 14 हे भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाचे पहिले अध्यक्ष होते.
 अ) श्री. कुरियन ब) श्री. वाजपेयी क) श्री. शरद पवार ड) श्री. श्यामलदास
- 15 सहकारी संस्थेच्या विलीनीकरणाचा अधिकार ----- ला असतो.
 अ) सहकार आयुक्त ब) सहकार निबंधक क) सहकारमंत्री ड) संस्था अध्यक्ष

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 प्राथमिक सहकारी खरेदी-विक्री संस्था
- 2 जिल्हा सहकारी खरेदी-विक्री संघ
- 3 सहकारी साखर कारखान्यांची प्रगती
- 4 १७ वी घटनादुरुस्तीतील तरतुदी

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 सहकारी विपणनाचे महत्व विशद करा.
- 2 ग्रामीण विकासातील सहकारी प्रक्रीया संस्थांची भूमिका विशद करा.
- 3 भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाची भूमिका स्पष्ट करा.
- 4 कृषी विकासातील राष्ट्रीय कृषी आणि ग्रामीण विकास बँकेची भूमिका यावर सविस्तर टिप्पण लिहा.

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 नाफेडची भूमिका स्पष्ट करा.
- 2 सहकारी दुग्ध संस्थांच्या समस्या आणि त्यावरील उपाय स्पष्ट करा.

Economics (Optional) Paper-II
COO2: Co-operatives In India

Day and Date: Saturday, 08/07/2023
Time: 3.00 PM To 5.00 PM

Total Marks: 60

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 सहकारी खरेदी-विक्री संस्था हे ----- चे संघटन आहे.
अ) व्यापारी ब) सावकार क) शेतकरी ड) मध्यस्थांची
- Option 3
2 खालीलपैकी ----- सहकारी खरेदी-विक्री संस्थांची आवश्यकता आहे.
अ) साठवणुकीच्या सोई ब) सौदाशक्तीच्या क्षमतेत वाढ
क) शेतकऱ्याची फसवणूक थांबवणे ड) वरील सर्व
- Option 4
3 सहकारी विपणन संस्था ----- पिळवणूक थांबवितात.
अ) उद्योगपतींची ब) शेतकऱ्यांची क) व्यापाऱ्यांची ड) शासनाची
- Option 2
4 नाफेडचे मुख्यालय येथे आहे.
अ) बेंगलोर ब) पुणे क) मुंबई ड) दिल्ली
- Option 4
5 शेतमालाचे प्रमाणीकरण केल्यास किंमत मिळत.
अ) कमी ब) जास्त क) खूपच अल्प ड) सर्वसाधारण
- Option 2
6 भारतात नंतर आनंद पॅटर्न "दुध महापूर योजना" सुरू आली.
अ) १९८२ ब) १९७० क) १९६० ड) १९९१
- Option 2
7 चढ-उतारामुळे सहकारी प्रक्रीया संस्था अडचणीत येतात.
अ) अन्नधान्यातील ब) विक्रीतील क) किंमतीतील ड) मागणीतील
- Option 3
8 च्या स्थापनेने भारताच्या दुग्ध सहकारी व्यवसायाला खऱ्या अर्थाने सुरुवात झाली.
अ) गोकुळ डेअरी ब) आनंद डेअरी क) वारणा डेअरी ड) महानंदा डेअरी
- Option 2
9 साखर उद्योगाच्या आजारपणा संदर्भात १९८३ साली समिती नेमण्यात आली.
अ) गुलाबराव पाटील ब) रत्नाकर महाजन क) राजा चेलिया ड) विजय केळकर
- Option 1
10 महिलांच्या आर्थिक सबलीकरणामुळे ग्रामीण भागात ----- गटांची संख्या वाढत आहे.
अ) उत्पादन ब) विक्री क) सावकार ड) बचत
- Option 4
11 नाबार्ड ग्रामीण पतपुरवठ्यासाठी म्हणून ओळखली जाते.
अ) शिखर बँक ब) दुवा क) नियामक ड) सेवा देणारी
- Option 1
12 राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळात सभासद असतात.
अ) ३१ ब) ४१ क) ५१ ड) ६१

Option 3

- 13 भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाने १९८९ मध्ये ----- सुरु केली.
अ) राष्ट्रीय सहकारी पतपुरवठा बँक ब) राष्ट्रीय सहकारी विपणन बँक
क) राष्ट्रीय सहकारी माहिती बँक ड) राष्ट्रीय सहकारी प्रक्रिया बँक

Option 3

- 14 हे भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाचे पहिले अध्यक्ष होते.
अ) श्री. कुरियन ब) श्री. वाजपेयी क) श्री. शरद पवार ड) श्री. श्यामलदास

Option 4

- 15 सहकारी संस्थेच्या विलीनीकरणाचा अधिकार ----- ला असतो.
अ) सहकार आयुक्त ब) सहकार निबंधक क) सहकारमंत्री ड) संस्था अध्यक्ष

Option 2

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 प्राथमिक सहकारी खरेदी-विक्री संस्था
Ans:
- 2 जिल्हा सहकारी खरेदी-विक्री संघ
Ans:
- 3 सहकारी साखर कारखान्यांची प्रगती
Ans:
- 4 ९७ वी घटनादुरुस्तीतील तरतुदी
Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 सहकारी विपणनाचे महत्व विशद करा.
Ans:
- 2 ग्रामीण विकासातील सहकारी प्रक्रिया संस्थांची भूमिका विशद करा.
Ans:
- 3 भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाची भूमिका स्पष्ट करा.
Ans:
- 4 कृषी विकासातील राष्ट्रीय कृषी आणि ग्रामीण विकास बँकेची भूमिका यावर सविस्तर टिप्पण लिहा.
Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 नाफेडची भूमिका स्पष्ट करा.
Ans:
- 2 सहकारी दुग्ध संस्थांच्या समस्या आणि त्यावरील उपाय स्पष्ट करा.
Ans:
